

vzw Vrienden van

DE ZWARTE PANTER

Hoogstraat 70-74

B 2000 Antwerpen

tel: 0032(0)3-233 13 45

www.dezwartepanter.com

galerie@dezwartepanter.be

PANTERNIEUWSJES

Januari - Februari 2020

De tentoonstellingen **Ysbrant** "The Finishing Touch" en van **Jan Decler** "Beginnersgeluk" worden geopend op vrijdag 17 januari van 16u tot 23u. Inleiding om 20:00u door Jan Mulder. De tentoonstellingen lopen van zaterdag 18 januari tot en met zondag 1 maart 2020.

The finishing touch – Ysbrant

Ysbrant (°Den Haag 1937) studeerde achtereenvolgens aan de Central School of Arts and Crafts te Londen, het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen, de Schule des Sehens te Salzburg onder leiding van de grote Oostenrijkse expressionist Oskar Kokoschka en de Academia di belle Arti te Venetië. Ysbrant is een echte Europeaan en woonde en werkte onder meer in Amsterdam, Londen, Parijs, Venetië en thans Antwerpen. Reeds vanaf 1971 werkt Ysbrant samen met de Galerie De Zwarte Panter.

Hij nam toen deel aan een groepstentoonstelling. In 1975 hield hij er een solotentoonstelling en hij zal tot op vandaag in De Zwarte Panter exposeren en er in 1978 zelfs zijn monumentale doek "De Vliegende Hollander" schilderen, nu in de collectie van het Stedelijk Museum Amsterdam.

Ysbrant is niet alleen een bevlogen schilder, maar hij creëerde ook een grafisch oeuvre en werkte mee aan bibliofiele edities. Zo creëerde hij een zeefdruk voor de gezamenlijke map die De Zwarte Panter publiceerde onder de titel "Het jaar van de jicht", naar aanleiding van het Internationaal Rubensjaar 1977, ter gelegenheid van de 400ste verjaardag van de geboorte van de kunstenaar. Talrijke bibliofiele uitgaven volgden. Het boek "Schilders & Schrijvers Vijftig Jaar Galerie De Zwarte Panter in druk 1968-2018", uitgegeven naar aanleiding van de expo van bibliofiele edities van De Zwarte Panter in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience te Antwerpen, geeft hiervan een overzicht. In 1982 "Het voltrekken" met vier etsen van Ysbrant, een gedicht van Hugo Raes en een slotwoord van Michel Oukhow; daarna volgt in 2001 "Vergane Dagen", met vier lithografieën van Ysbrant en vier gedichten van Remco Campert; vervolgens in 2014 "Ysbrant. Schilderijen/Paintings, 2000-2014" met twee etsen door Ysbrant en diverse teksten en tenslotte in 2016 "Langs de kaai", met vijf gedichten van Remco Campert en tekeningen van Ysbrant. Deze bibliofiele edities werden steeds uitgegeven naar aanleiding van een tentoonstelling in De Zwarte Panter. Ysbrant was dan ook vertegenwoordigd op de schitterende expo in de historische Nottebohmzaal van de Erfgoedbibliotheek van 6 december 2018 tot 13 januari 2019.

Het werk van Ysbrant bevindt zich inmiddels in belangrijke openbare verzamelingen, naast het Stedelijk Museum Amsterdam bijvoorbeeld ook de omvangrijke collectie Kunst op de Campus Universiteit Antwerpen en het Museum voor Hedendaagse Kunst Antwerpen (MuHKA). Een mecenas heeft aan de Universiteit Antwerpen en aan het MuHKA een aantal basiswerken van de kunstenaar geschonken. Die zullen vanaf 11 februari 2020 te bewonderen zijn in het 16de-17de eeuws pand Het Brantijser, Sint-Jacobsmarkt 9-13 te 2000 Antwerpen, waar nu de faculteit Letteren en Wijsbegeerte van de Universiteit Antwerpen is gehuisvest. De huidige tentoonstelling in de Galerie De Zwarte Panter kreeg de titel "The finishing touch", datgene waardoor een werkstuk geheel voltooid wordt, de laatste afwerking. Dit is ook de titel van een schilderij, olie op doek, dat op de uitnodigingskaart gereproduceerd werd.

Beginnersgeluk – Jan Declair

Jan Declair (°Niel 1946) staat als acteur al een halve eeuw aan de absolute top. In interviews heeft Jan Declair herhaaldelijk de relatie tussen acteren en beeldende kunst geduid. Als acteur ben je vaak gebonden aan de regisseur, als schilder ben je volledig vrij. Maar in beide disciplines is het dan weer een kwestie van doen, veel meer dan van denken. Als taalkunstenaar schreef hij in 1987 een mooie tekst voor de bibliofiele editie van De Zwarte Panter *“Café de la Paix”* met vier zeefdrukken van Frank Maieu. Maar hij is ook als beeldend kunstenaar gevormd in de Antwerpse Academie.

Zo had hij in 2002 samen met Fred Bervoets een expo in het voor hem zo symbolische Herman Teirlinckhuis in Beersel. In datzelfde jaar exposeerde hij voor het eerst zijn beeldend werk in de galerie De Zwarte Panter onder de enigmatische titel *“Van Lieverlede”*. En dan kwam er in 2005 een geruchtmakende tentoonstelling in deze galerie met het driemanschap Fred Bervoets, Hugo Claus en Jan Declair, met gezamenlijke werken in een echte Cobra-traditie onder de naam *“Driekleur”*. Beide exposities werden geopend door Jan Mulder. En die reeks ging verder, ook buiten de Zwarte Panter. Zo werd onder meer het werk ook getoond in het Chassé Theater Breda, het Cultureel Centrum Hasselt, het International House Osaka en in 2008 onder de titel *“Liebestheater – Arbeiten von Jan Declair”* (Liefdestheater-werken van Jan Declair) in de befaamde Theaterwissenschaftliche Sammlung Schloss Wahn – Universität zu Köln, met een catalogus met een gedicht van Hugo Claus en teksten van Prof. dr. Elmar Buck, Pol Arias en Ernest Van Buynder.

In 2015 werd zijn werk getoond te Tongeren, in het kader van het festival *“De Negende Maand”*. In 2017 volgde een tentoonstelling in het cultureel centrum De Spil te Roeselaere, met in de catalogus een tekst van Ernest Van Buynder. Jan Declair werd in 2011 eredoctor van de Universiteit Antwerpen en werk van hem werd opgenomen in de collectie van Kunst op de Campus Universiteit Antwerpen.

De huidige tentoonstelling loopt onder de titel *“Beginnersgeluk”*. Jan Declair zegt daar zelf over: *“Ik heb gewerkt, denkend aan Fred, Hugo, Ysbrant, mijn lief, de Bourgogne, Marc Van Eeghem, zijn vrienden, zijn liefdes, mijn goede vader en mijn lieve moeder en vele, vele, heel vele vriendjes en vriendinnetjes.”* Jan Declair laat zich door het leven zelf inspireren. De huidige schilderijen zijn opnieuw zeer spontaan, met theatrale titels, zoals het werk op de uitnodigingskaart, olie op doek, 2019: *“Mijn lief en het al te jonge veulen ‘Ysbrant’ aan paal 8 achter het punthoofd midden de Atlantic Wall”*.

Naast schilderijen zijn er ook houtsneden, lino's en etsen uit de ateliers Hans Van Dijck en Roger Van Akelien. Jan Declair verzorgde ook de nieuwjaarskaart van De Zwarte Panter onder de titel *“Lievelingen, Vrolijk 2020.”* Jan Declair heeft beeldend werk gecreëerd van blijvende waarde, dat zonder schroom als existentieel expressionisme mag gecatalogiseerd worden. Hij plaatst zich hier in een lijn waarin ook Fred Bervoets, Hugo Claus en Ysbrant, en ja ook de late Jan Cox zich situeren.

De tentoonstellingen worden geopend door Jan Mulder, goede vriend van Ysbrant en Jan Declair.

De tentoonstelling *The Double Life of Images* van **Dr. Hugo Heyrman** loopt nog tot zondag 12 januari 2020.

Dr. Hugo Heyrman in het Middelheimmuseum.

Drie werken "*Stoel met Pudding*", "*Stoel met Pick-up*" en "*Viool*", uit de eerste expo van de Gallery Wide White Space in 1966, zijn te zien in het vernieuwde collectiepaviljoen.

De meest waardevolle 50 werken, waaronder deze drie, geselecteerd uit de verborgen collectie, worden samen in het Middelheimmuseum getoond in de stelling van het "open depot" gedeelte.

De werken zijn sinds 1997 in het depot van het Middelheimmuseum. Meer info - Middelheim Museum Online Catalogue: <https://search.middelheimmuseum.be/details/collect/148907>

Dr. Hugo Heyrman in het nieuwe 'Museum voor Abstracte Kunst' (Jette) Brussel.

Werk van Dr. Hugo Heyrman is opgenomen in de collectie en te zien op de lopende tentoonstelling. Het Museum voor Abstracte Kunst is het eerste in België en het vierde in de wereld. Het ligt pal naast het huis dat René Magritte jarenlang in Jette bewoonde. Het museum toont voornamelijk Belgische, abstracte kunst, een collectie van meer dan 750 werken waarvan één derde permanent geëxposeerd wordt.

<http://www.magrittemuseum.be/index.php/nl/museum-voor-abstracte-kunst/>

Alfred Klinkan in Neue Galerie Graz – Wasnichtallessorauskommt

Universalmuseum Joanneum – Joanneumsviertel, Graz, Österreich, verlengd t.e.m. 15 maart 2020.

Alfred Klinkan (Judenburg 1950 - Wien 1994) komt in Antwerpen toe in 1976. De jonge Oostenrijker had een buitenlandse studiebeurs verkregen aan de Antwerpse Academie voor 1976-1977 en hij ontving voor 1977 nog een stipendium van de Oostenrijkse staat. Al in 1977 kreeg hij een eenmanstentoonstelling in de galerie De Zwarte Panter, geopend door Jan Cox, en zijn laatste expositie was in 1990. Ter gelegenheid van deze omvangrijke retrospectieve Alfred Klinkan, gaf het museum een uitgebreide catalogus/boek uit "**Alfred Klinkan - Wasnichtallessorauskommt**" met teksten van Günther Holler-Schuster, Peter Peer, Dralog Prelog, Wolfgang-Schlag, Paul De Vree, Ulrich Becker en Ernest Van Buynder-Fred Bervoets-Adriaan Raemdonck. Te bekomen aan 30 €. De samenwerking tussen de galerie De Zwarte Panter en de curator van de tentoonstelling, Günther Holler-Schuster was bijzonder vlot. www.museum-joanneum.at.

De Vrienden van het Muhka nodigen U uit voor de boekvoorstelling "Alfred Klinkan" op woensdag 12 februari om 19u00 in het auditorium ING, Lange Gasthuisstraat 20 te 2000 Antwerpen. Ernest Van Buynder, erevoorzitter Muhka zal de Antwerpse jaren van Alfred Klinkan in de galerie De Zwarte Panter 1976-1990 toelichten. Daarna wordt een receptie aangeboden. Inschrijven is noodzakelijk via e-mail, ernest.vanbuynder@uantwerpen.be.

Expo "Porno, pulp & literatuur" in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Met deze bijzondere tentoonstelling prikkelt de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience (Antwerpen) de bezoekers met een onbekend en lang verzwegen deel van de Vlaamse literatuur- en cultuurgeschiedenis. Pornografisch materiaal is een boeiend cultureel tijdsdocument : het toont wat volgens de heersende moraal aanstootgevend is. Tegelijk moet het een groot publiek aanspreken en bevestigt het culturele clichés, waardoor het de evoluerende tijdgeest weerspiegelt. Nu haalt de Erfgoedbibliotheek deze prikkelende literatuur van "onder de toonbank": van clandestien tot bovengronds, van suggestief tot expliciet, van pulp tot literatuur. Een jaar geleden was de buitengewone Nottebohmzaal het decor van onze succesvolle jubileumtentoonstelling "Schilders & schrijvers : 50 jaar galerie De Zwarte Panter in druk". En ook nu komen diverse bekende auteurs en kunstenaars van De Zwarte Panter aan bod, zoals Hugo Claus, Patrick Conrad, Dees De Bruyne, Jef Geeraerts, Paul Snoek en Marcel van Maele. De boeiende en verrassende tentoonstelling "Porno, pulp & literatuur" loopt nog t.e.m. vrijdag 14 februari in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Geopend van dinsdag t.e.m. zondag, van 13u tot 17u. Voor bijkomende info, zie: www.consciencebibliotheek.be.

Tentoonstelling *Camouflage, Behind the Abstract Pattern: Art – Nature – War*

Nog tot t.e.m. 29 maart 2020 in FeliXart Museum Drogenbos, Kuikenstraat 6 .

Camouflage gaat verder dan het abstracte patroon. Het FeliXart Museum biedt met de tentoonstelling *Camouflage: Art – Nature – War* meer dan een historisch overzicht van tactieken en motieven. Het reflecteert ook over het camouflagethema in de kunst en de samenleving. In tijden van gezichtsherkenning en privacy-risico's blijft camouflage een uiterst actueel thema.

Het ons zo vertrouwde abstracte camouflagepatroon kreeg vorm op hetzelfde moment dat de abstracte kunstbeweging in België aanvatte, een eeuw geleden. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd er geëxperimenteerd met optische illusies uit de natuur om ze tactisch in te zetten in militaire strategieën. De tentoonstelling brengt een verrassende en originele combinatie vol kunstwerken, natuurobjecten en militaria waarbij zowel de relatie tot de natuur alsook de fenomenen van de optische illusies en de dubbelzinnigheid van beelden belicht worden. Voor *Camouflage* heeft FeliXart Museum mogen rekenen op uitzonderlijke stukken en archieven van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen en het War Heritage Institute, met werken die nooit eerder aan het publiek werden voorgesteld. Ook worden er voor deze tentoonstelling werken ingezet uit de collectie "Moderne Kunst uit het Interbellum" van het KMSKA, waarvan een deel bij FeliXart Museum werd ondergebracht tijdens de restauratiewerken. De tentoonstelling bevat ook vele internationale bruiklenen.

Het camouflagemotief en de filosofie die erachter schuilt zijn relevanter dan ooit voor actuele thema's, of het nu gaat om vragen over privacy, de relatie met autoriteiten of met de natuur. Camouflage roept telkens weer het subtiele evenwicht op tussen het zichtbare en het onzichtbare, tussen het microscopische en het kosmische, tussen het autoritaire en het subversieve, tussen verschuilen en misleiden.

Tentoongestelde werken meer dan 60 natuurspecimina en militaire objecten met onder andere: Rik Wouters, Jules Shmalzigaug, Frans Masereel, Felix De Boeck, Marthe Donas, Leo Dohmen, Maurice Wyckaert, Piet De Groof, Jan Yoors, Fred Bervoets, Pjeroo Roobjee, Ria Pacqué, Walter Van Beirendonck, Lieven Segers. Meer info www.felixart.org

"Ignacio Gómez de Liaño: Forsaking Writing", in Museo Reina Sofia te Madrid.

De tentoonstelling is opgebouwd rond het persoonlijke archief van de Spaanse schrijver, experimentele dichter en filosoof Ignacio Gómez de Liaño en dat een periode bestrijkt van midden jaren zestig tot eind jaren zeventig. Naast archiefmateriaal bevat de tentoonstelling ook een reeks belangrijke werken van Spaanse en internationale concrete en visuele dichters zoals Alain Arias-Misson, Elena Asins, Carlo Belloli, Henri Chopin, Pierre Garnier, Julio Plaza, Paul De Vree en Ignacio Gómez de Liaño. Van Paul De Vree is sonore poëzie te horen en de visuele gedichten 'Vietnam' (1965) en 'Revolutie' (1968) te zien, alsook enkele zeefdrukken uit de door de Zwarte Panter uitgegeven grafiekmap 'Poesia Visiva' (1979) en 'Visueel' (1981). Nog tot 18 mei 2020.

"Ik schilder met schilders", een documentaire van Jacques Servaes over Adriaan Raemdonck.

Het was nooit mijn opzet om een beschouwende of analytische kunstfilm te maken. Het gaat om de mens Adriaan, die gepassioneerd doorheen de geschiedenis 'zwemt' en die zowel zijn eigen geschiedenis als die van De Zwarte Panter 'is'. Een film die het alledaagse geworstel niet vreest maar het overstijgt en uitwaaiert in een contemplatief emotionele sfeer". Het gaat niet alleen om het maken van een portret van een man of van 50 jaar "kunstarbeid" maar ook van een bepaalde manier om naar de werkelijkheid te kijken. Adriaan is nooit weg uit "het schilderij", vakantie vindt hij nauwelijks uit te houden. Hij is een fervent Eddy Merckx-fietser, maar zelfs dan bekijkt hij het landschap als een schilderij. Barsten in het asfalt of een bouwvallige schuur vormen voor hem visuele connecties met deze kunstwerken. Terwijl hij door het landschap fietst, duikt hij als het ware 'in' een schilderij...

Wie Adriaan Raemdonck zegt, zegt dus ook Galerie De Zwarte Panter, een monument in de beeldende kunst in Vlaanderen. Via het verhaal van Adriaan krijgen we een intieme kijk in een halve eeuw artistieke en cultureel -maatschappelijke evolutie. Vanaf het moment dat de zestiger jaren interessant begonnen te worden was Adriaan erbij. Hij was getuige en zelfs het onderwerp van allerlei ups en downs. Adriaan maakte vele (r)evoluties mee en is daardoor een soort ervaringsdeskundige. Je zou kunnen zeggen dat hij "levend erfgoed" is. Het persoonlijk archief van Adriaan is enorm. Hij is een man die alles bijhoudt: brieven, foto's, persartikels, affiches, enz. Hij werkt bijna dagelijks aan zijn uitpuilende verzameling. Tegelijk bestaat er nogal wat historisch videomateriaal. Zo zijn er geregeld aanleidingen om over en weer te springen tussen heden en verleden. Dit wordt ahw "geweven" tussen de opnamen van zijn hedendaagse activiteiten waarbij de link eerder inhoudelijk dan chronologisch is.

In zijn dagelijkse bezigheden is Adriaan een soort Master of Ceremonies, rad van tong en van de ene topic naar de andere springend. We zien hem ook als voorzitter van de BUP (Belgische Moderne en Hedendaagse Kunstgaleries) en de Europese FEAGA (Federation of European Art Galleries Association) ijveren voor de verbetering van de positie van de galeries in een globaliserende wereld.

Er is reflectie over het wezen van een galerie en van de galerist. "Eigenlijk verkoop ik emotie", zegt hij.

Er is ook reflectie over hemzelf onder de vorm van tête-à-tête confrontaties tussen Adriaan en een hele reeks oude bekenden en tegelijk markante persoonlijkheden (Jan Declair, Tom Barman, Jeroen Olyslaegers, Anne-Mie Van Kerckhoven, Jan Mulder).

Er zijn de voorbereidingen van wéér een nieuwe expo, de dagelijkse avondwandelingen met de hond en de ook haast dagelijkse bezoeken per fiets aan schilder Fred Bervoets. Nog steeds vormen ze een soort figuurlijke "tweeling". Maar Adriaan, deze gepassioneerde "vrijheidsstrijder" bevindt zich nu in de laatste wagon, zoals hij het noemt. Een besef van 'eindtijd' is ingezet en wordt vaak nog weggedrukt door drukke bezigheden maar duikt weer op in de eenzame nachtelijke uren in zijn archief, wanneer op de achtergrond jazz uit de radio klinkt... Samen met hem zal ook de galerie sterven. "Alles moet sterven, een galerie ook, maar artiesten blijven, er is NIETS voorbij".

Jacques Servaes

Vanaf eind januari zal de documentaire 'Ik schilder met schilders' vertoond worden in De Cinema (De Studio) in Antwerpen, Cinema ZED (STUC) in Leuven, enz. Meer informatie in verband met de geplande vertoningen op de website van de film: www.ikschildermetschilders.be

Regie & scenario: Jacques Servaes, Muziek: Bert Joris, DOP: Renaat Lambeets, Montage: Els Voorspoels, Sound Design & mixage: Senjan Jansen. Een co-productie van Menuetto en Offline.

Allerbeste wensen Panterwensen voor 2020